

Legalność zatrudnienia cudzoziemców - uprawnienia kontrolne i obowiązki Państwowej Inspekcji Pracy

Izabela Struczyńska

Państwowa Inspekcja Pracy Okręgowy Inspektorat Pracy
Seksja Prawna

Państwowa Inspekcja Pracy

Państwowa Inspekcja Pracy jest organem powołanym do sprawowania nadzoru i kontroli przestrzegania prawa pracy, w szczególności przepisów i zasad bezpieczeństwa i higieny pracy, a także **przepisów dotyczących legalności zatrudnienia**.

Kontrole legalności zatrudnienia, w tym legalności zatrudnienia cudzoziemców, są prowadzone przez Państwową Inspekcję Pracy od **1 lipca 2007 r.**

W latach 1995-1999 kontrolę legalności zatrudnienia realizowały **wojewódzkie urzędy pracy**, w latach 2000 - 2001 **samorząd powiatowy**, a od 1 stycznia 2002 r. do 30 czerwca 2007 r. – podległe wojewodom służby kontroli legalności zatrudnienia, usytuowane w strukturze **urzędów wojewódzkich**.

Państwowa Inspekcja Pracy – legalność zatrudnienia dwutorowo

Legalność zatrudnienia w ramach kontroli inspekcji pracy
przebiega dwutorowo, a mianowicie jako legalność zatrudnienia:

- obywateli polskich,
- cudzoziemców.

Zakres kontroli legalności zatrudnienia cudzoziemców

- ❑ legalność powierzenia wykonywania pracy cudzoziemcowi oraz legalność wykonywania pracy przez cudzoziemca:
  - posiadanie **ważnej wizy** lub innego dokumentu uprawniającego go do pobytu na terytorium RP,
  - czy podstawa pobytu na terytorium RP **uprawnia cudzoziemca do wykonywania pracy**,
  - posiadanie wymaganego **zezwolenia na pracę**, ewentualnie zezwolenia na pobyt czasowy i pracę,
  - powierzenie wykonywania pracy cudzoziemcowi oraz wykonywanie pracy przez cudzoziemca na **stanowisku i na warunkach** określonych w określonych w **zezwoleniu na pracę, w zezwoleniu na pobyt czasowy i pracę lub oświadczeniu** pracodawcy o zamiarze powierzenia pracy cudzoziemcowi,
  - zawieranie umów o pracę lub umów cywilnoprawnych **w wymaganej formie (pisemnej)**,
- ❑ zgłoszenie cudzoziemca do ubezpieczenia społecznego,
- ❑ przestrzeganie **przepisów prawa** wobec cudzoziemców.

Definicja nielegalnego cudzoziemcowi powierzenia pracy

Powierzenie cudzoziemcowi nielegalnego wykonywania pracy (art. 2 ust. 1 p 22a ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy) - oznacza powierzenie wykonywania pracy cudzoziemcowi, który:

- nie jest uprawniony do wykonywania pracy w rozumieniu art. 87 ust. 1 lub,
- nie posiada zezwolenia na pracę, nie będąc zwolnionym na podstawie przepisów szczególnych z obowiązku posiadania zezwolenia na pracę lub,
- którego podstawa pobytu nie uprawnia do wykonywania pracy, lub

Definicja nielegalnego powierzenia pracy cudzoziemcowi

- który wykonuje pracę na innych warunkach lub na innym stanowisku niż określone w zezwoleniu na pracę, z zastrzeżeniem art. 88f ust. 1a-1c, lub
- który wykonuje pracę na innych warunkach lub na innym stanowisku niż określone w zezwoleniu na pobyt czasowy, o którym mowa w art. 114, art. 126, art. 127 lub art. 142 ust. 3, z zastrzeżeniem art. 119 i art. 135 ust. 3 ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach, lub
- bez zawarcia umowy o pracę albo umowy cywilnoprawnej w wymaganej formie pisemnej (dotyczy cudzoziemców, od których wymagane jest zezwolenie na pracę lub pracujących na podstawie oświadczenia).

Karta Polaka

Pobyty, które nie wymagają zezwolenia na pracę

Przykładowe tytuły pobytowe cudzoziemców, od których nie wymagamy zezwolenia na pracę:

- Karta Polaka (musi mieć ważną wizę),
- Zezwolenie na pobyt stały (adnotacja na karcie pobytu – pobyt stały),
- Zezwolenie na pobyt rezydenta długoterminowego UE w RP (adnotacja na karcie pobytu – rezydent długoterminowy)
- Zezwolenie na pobyt czasowy w celu prowadzenia badań naukowych (adnotacja na karcie pobytu – „naukowiec”).

Pobyty, które nie wymagają zezwolenia na pracę

- Zezwolenie na pobyt czasowy w celu wykonywania pracy w zawodzie wymagającym wysokich kwalifikacji – na warunkach zezwolenia czasowego - (adnotacja na karcie pobytu – „niebieska karta UE”)
- Obywatel UE i państw członkowskich EOG.

Od ww. nie wymagamy umowy cywilnoprawnej na piśmie.
Brak pisemnej umowy o pracę – wykroczenie kodeksowe.

Ruch bezwizowy

- Ob. Mołdowy – paszport biometryczny (3 miesiące w okresie 6 miesięcy) od wjazdu,
- Obywatele „krajów bogatych” – np. USA, Kanada, Japonia (3 miesiące/na 6 miesięcy)
- Wynika z rozporządzenia WE nr 539/2001

Potwierdzenie złożenia wniosku o pobyt czasowy

Data
zgłoszenia

POTWIERDZAM ZŁOŻENIE WNIOSKU

Pani/Pana [REDACTED]

ws. ... ZEBUDOWANIA NA POBYT
..... CZASOWY .....

Stempel służbowy

Gdańsk, dnia

2015 - 09 - 26

.....
podpis

The stamp is circular with a red border. The text inside the stamp reads 'WÓJEWODA POMORSKI' at the top and 'INSPEKTOR' at the bottom. In the center, there is a coat of arms and the name 'Jakub [REDACTED]'.

Zezwolenie na pracę typ A – podmiot zatrudniający nie jest agencją pracy tymczasowej

Wojewoda Pomorski

SO-VII.8671.136.2016.JG

Dnia 12-02-2016

ZEZWOLENIE typ A nr A/136/16

na pracę cudzoziemca na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej

Na podstawie art. 10, ust. 2, pkt 3 oraz art. 88c, ust 1 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (j.t. Dz. U. z 2015r. poz. 149) oraz art. 104 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (j.t. Dz. U. z 2016 r., poz. 23)

po rozpatrzeniu wniosku

[redacted]
(imię lub imiona i nazwisko/nazwa, adres zamieszkania/siedziba podmiotu powierzającego wykonywanie pracy cudzoziemcowi)

wydają zezwolenie na pracę na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej dla

Pana(i) [redacted]
(imię lub imiona i nazwisko cudzoziemca)

obywatela(-lki) Ukrainy
(obywatelstwo)

data i miejsce urodzenia [redacted]
(dzień/miesiąc/rok/miejsce urodzenia)

na stanowisku / w charakterze **pracownik zbiórki odpadów**
(stanowisko, rodzaj wykonywanej pracy, pełniona funkcja)

na podstawie (rodzaj umowy / wymiar czasu pracy) **umowa zlecenia, 40h/tydz.**
(rodzaj stosunku prawnego, który podmiot powierzający wykonywanie pracy ma zamiar nawiązać z cudzoziemcem)

za wynagrodzeniem brutto nie niższym niż: **1850,00 PLN/miesięcznie**
(stawka określona w walucie polskiej / okres)

Zezwolenie na pracę jest ważne od 2016-02-12 do 2019-02-11

Zezwolenie na pracę typ A – podmiot zatrudniający nie jest agencją pracy tymczasowej - CD

po rozpatrzeniu wniosku

[Redacted]

(imię lub imiona i nazwisko/nazwa, adres zamieszkania/siedziba podmiotu powierzającego wykonywanie pracy cudzoziemcowi)

wydaje zezwolenie na pracę na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej dla

Pana(i) [Redacted]

(imię lub imiona i nazwisko cudzoziemca)

obywatela(-lki) **Ukrainy**

(obywatelstwo)

data i miejsce urodzenia **23-11-1969, zaporizka obl.**

(dzień/miesiąc/rok/miejsce urodzenia)

na stanowisku / w charakterze **pracownik zbiórki odpadów**

(stanowisko, rodzaj wykonywanej pracy, pełniona funkcja)

na podstawie (rodzaj umowy / wymiar czasu pracy) **umowa zlecenia, 40h/tydz.**

(rodzaj stosunku prawnego, który podmiot powierzający wykonywanie pracy ma zamiar nawiązać z cudzoziemcem)

za wynagrodzeniem brutto nie niższym niż **1850,00 PLN/miesięcznie**

(stawka określona w walucie polskiej / okres)

Zezwolenie na pracę jest ważne od **2016-02-12 do 2019-02-11**

Dane do
sprawdzenia
w zezwoleniu

Zezwolenie na pracę typ A – podmiot zatrudniający jest agencją pracy tymczasowej

po rozpatrzeniu wniosku

[redacted] Wnioskuje
agencja

(nazwa i adres podmiotu powierającego wykonywanie pracy cudzoziemcowi)

wydaję zezwolenie na pracę na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej dla

Pana (i) [redacted]
(imię i nazwisko)

obywatela(ki) **Ukrainy**
(obywatelstwo)

data i miejsce urodzenia [redacted]
(dzień/miesiąc/rok/miejsce urodzenia)

na stanowisku / w charakterze **rozkrój i filetowanie ryb**
(stanowisko, rodzaj wykonywanej pracy, pełniona funkcja)

na podstawie (rodzaj umowy / minimalny wymiar czasu pracy) **umowa zlecenia / 50 godzin tygodniowo**
(rodzaj stosunku prawnego, który podmiot powierający wykonywanie pracy, ma zamiar nawiązać z cudzoziemcem)

za wynagrodzeniem brutto nie niższym niż: (stawka / okres) **11,28 zł / godzinowo**

dla i na rzecz [redacted]
[redacted]
(nazwa i adres podmiotu powierającego cudzoziemcowi wykonywanie pracy / przyjmującego cudzoziemca delegowanego, jeżeli jest odmienny od wnioskodawcy)

Zezwolenie na pracę jest ważne od 2016-04-12 do 2016-07-11

Właściwy pracodawca
użytkownik

Zezwolenie typu C

Wojewoda Pomorski
SO-VII.8671.1139.2015.JG
Dnia 20-05-2015

ZEZWOLENIE typ C nr C/1139/15
na pracę cudzoziemca na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej

Na podstawie art. 10, ust. 2, pkt 3 oraz art. 88c, ust. 6 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (j.t. Dz. U. z 2015r. poz. 149) oraz art. 104 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (j.t. Dz. U. z 2013 r., poz. 267 z póź.zm.)

po rozpatrzeniu wniosku
[redacted]

(imię lub imiona i nazwisko/nazwa, adres zamieszkania/siedziba podmiotu powierzającego wykonywanie pracy cudzoziemcowi)

wydaję zezwolenie na pracę na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej dla

Pana(i) [redacted]
(imię lub imiona i nazwisko cudzoziemca)

obywatela(-iki) **Ukrainy**
(obywatelstwo)

data i miejsce urodzenia [redacted]
(dzień/miesiąc/rok/miejsce urodzenia)

na stanowisku / w charakterze **ślusarz**
(stanowisko, rodzaj wykonywanej pracy, pełniona funkcja)

na podstawie (rodzaj umowy / wymiar czasu pracy) **oddelegowanie, 40h/tydz.**
(rodzaj stosunku prawnego, który podmiot powierzający wykonywanie pracy ma zamiar nawiązać z cudzoziemcem)

za wynagrodzeniem brutto nie niższym niż: **2884,00 PLN/miesięcznie**
(stawka określona w walucie polskiej / okres)

dla i na rzecz **Ekol-Service sp. z o.o., 80-554 Gdańsk, ul. Śnieżna 1**
(nazwa, adres zamieszkania/siedziba podmiotu przyjmującego cudzoziemca delegowanego / nazwa, adres zamieszkania/siedziba pracodawcy użytkownika)

Zezwolenie na pracę jest ważne od 2015-06-13 do 2017-06-12

Cudzoziemiec wykonuje pracę u pracodawcy zagranicznego i jest delegowany do Polski na okres dłuższy niż 30 dni w roku kalendarzowym do Polski do pracy w oddziale lub zakładzie pracodawcy zagranicznego lub w podmiocie powiązanim z pracodawcą zagranicznym - cudzoziemiec otrzymuje wtedy zezwolenie na pracę **typu C**;

Zezwolenie typu C

do rozpatrzenia wniosku

(imię lub imiona i nazwisko/nazwa, adres zamieszkania/siedziba podmiotu powierzającego wykonywanie pracy cudzoziemca)

wydaję zezwolenie na pracę na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej dla

Pana(i)

(imię lub imiona i nazwisko cudzoziemca)

obywatela(-lki) **Ukrainy**

(obywatelstwo)

data i miejsce urodzenia

(dzień/miesiąc/rok/miejsce urodzenia)

na stanowisku / w charakterze **ślusarz**

(stanowisko, rodzaj wykonywanej pracy, pełniona funkcja)

na podstawie (rodzaj umowy / wymiar czasu pracy) **oddelegowanie, 40h/tydz.**

(rodzaj stosunku prawnego, który podmiot powierzający wykonywanie pracy ma zamiar nawiązać z cudzoziemcem)

za wynagrodzeniem brutto nie niższym niż: **2884,00 PLN/miesięcznie**

(stawka określona w walucie polskiej / okrocie)

dla i na rzecz

(nazwa, adres zamieszkania/siedziba podmiotu przyjmującego cudzoziemca delegowanego / nazwa, adres zamieszkania/siedziba pracodawcy użytkownika)

Pracodawca
zagraniczny z
państwa trzeciego

oddział lub
zakład
pracodawcy
zagranicznego
lub podmiot

powiązany z
pracodawcą
zagranicznym

Zezwolenie na pracę jest ważne od 2015-06-13 do 2017-06-12

Oświadczenie o zamiarze powierzenia pracy cudzoziemcowi

Istnieje również możliwość zatrudnienia obcokrajowca obywatela Armenii, Białorusi, Gruzji, Mołdawii, Rosji i Ukrainy w okresie do 6 miesięcy w ciągu kolejnych 12 miesięcy. Zatrudnienie takie odbywa się na podstawie oświadczenia o zamiarze powierzenia pracy cudzoziemcowi złożonego przez polskiego pracodawcę i zarejestrowanego w powiatowym urzędzie pracy.

Miejsce potwierdzenia i data zgłoszenia w oświadczeniu o zamiarze ....

The image shows a scanned document from the Polish Labour Inspectorate (PIP) titled "OŚWIADCZENIE O ZAMIARZE POWIERZENIA WYKONYWANIA PRACY OBYWATELWI REPUBLIKI BIAŁORUSI, REPUBLIKI GRUZJI, REPUBLIKI MOŁDAWI, FEDERACJI ROSYJSKIEJ LUB UKRAINY". The document contains a QR code in the top left corner and a date stamp at the bottom right, which is circled in blue. The date stamp reads "3 0 CZE 2016". The document is a form used for reporting the intention to employ a foreign citizen from Armenia, Belarus, Georgia, Moldova, Russia, or Ukraine.

Oświadczenie o zamiarze powierzenia pracy cudzoziemcowi

Imię i nazwisko / nazwa: **PPH TRES sp z o.o.**

Miejsce pobytu stałego / siedziba *: ul. Gen. Józefa Hallera 233, 80-502 Gdańsk

tel.: 307-35-11 fax: NIP: 5830000405

PESEL: REGON: 190000691
(dotyczy osób fizycznych) (dotyczy podmiotów podlegających wpisowi do rejestru REGON)

w ramach sekcji Polskiej Klasyfikacji Działalności: Pozostała sprzedaż detaliczna prowadzona w niewyspecjalizowanych sklepach
(zgodnie z Polską Klasyfikacją Działalności na poziomie podklasy - dostępnej na stronie internetowej www.stat.gov.pl)

typ działalności*: działalność gospodarcza - działalność rolnicza - nie prowadzi działalności gospodarczej innej

oświadczam, że zamierza powierzyć wykonywanie pracy przez okres(y) (należy podać daty rozpoczęcia i zakończenia pracy)

1. od 13/07/2016 do 30/09/2016 2. od _____ do _____ 3. od _____ do _____ 4. od _____ do _____

Łączna długość okresów wykonywania pracy przez cudzoziemca bez zezwolenia na pracę w przedłożeniu, jednego lub wielu pracodawców, nie może przekroczyć 6 miesięcy (180 dni) w ciągu kolejnych 12 miesięcy.

zawód: Kasjer handlowy
(wg grup elementarnych klasyfikacji zawodów i specjalności, dostępnej na stronie internetowej www.stat.gov.pl)

stanowisko/rodzaj wykonywanej pracy (opcjonalnie) SPRZEDAWCA (wg Klasyfikacji Zawodów)

Miejsce wykonywania pracy (adres): ul. OBRONCÓW POKOJU 5, 80-300 Gdańsk

Podmiot

Okresy świadczenia pracy

Zawód

Miejsce wykonywania pracy

Oświadczenie o zamiarze powierzenia pracy cudzoziemcowi

rodzaj umowy na podstawie której ma być wykonywana praca:
umowa o pracę / umowa-zlecenia / umowa-o-dzielo / inna-(jaka)

wysokość wynagrodzenia brutto /należy wpisać przewidywane miesięczne wynagrodzenie w PLN/ 1850.00

obywateli / obywatelce Republiki Armenii / Republiki Białorusi / Republiki Gruzji / Republiki Mołdawii / Federacji Rosyjskiej / Ukrainy *

Pan / Pani * Imię/Imiona: [REDACTED]
(zgodnie z pisownią alfabetyczną w paszporcie)

Nazwisko: [REDACTED]

Data umieszczenia oświadczenia: .....

Rodzaj umowy

Kwota wynagrodzenia

**Praca niezgodnie z warunkami oświadczenia jest
powierzeniem cudzoziemcowi nielegalnego
wykonywania pracy – art. 120 ust. 1 ustawy o
promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy**

Oświadczenie o zamiarze powierzenia pracy cudzoziemcowi

Powierzenie cudzoziemcowi wykonywania pracy **bez konieczności uzyskania zezwolenia na pracę jest dopuszczalne** w przypadku cudzoziemców będących obywatelami określonych w rozporządzeniu 6 państw wykonujących pracę przez okres nieprzekraczający 6 miesięcy w ciągu kolejnych 12 miesięcy, jeżeli przed podjęciem przez cudzoziemca pracy PUP zarejestrował pisemne oświadczenie, **a praca ta jest wykonywana na podstawie pisemnej umowy na warunkach określonych w oświadczeniu.**

A contrario: niezgodność warunków pracy z oświadczeniem **nie stanowi podstawy do zwolnienia** cudzoziemca z obowiązku posiadania zezwolenia na pracę.

Karta Pobytu na pobyt czasowy – warunki ogólne

Decyzja wojewody zezwalająca na pobyt czasowy i pracę na terytorium RP – warunki ogólne

WOJEWODA POMORSKI
SO-VII.6151.921.2014.DSC

Gdańsk, 8 09 2014

DECYZJA

Na podstawie art. 104 ustawy z dnia 14 czerwca 1960r. - Kodeks postępowania administracyjnego (j.t. Dz. U. z 2013r., poz. 267 ze zm.), art. 114 ust. 1, art. 118 ust. 1 art. 104, art. 98, art. 109 ust. 1 ustawy z dnia 12 grudnia 2013r. o cudzoziemcach (Dz. U. z 2013, poz. 1650, sprostowanie Dz. U. z 2014r., poz. 463),

po rozpatrzeniu wniosku

Pana ██████████ – obywatela Rosji, ur. 30.08.1979r., legitymującego się paszportem 73 0778605, ważnym do dnia 17.11.2020r.
o udzielenie zezwolenia na pobyt czasowy i pracę na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w celu wykonywania pracy na rzecz KMS FOOD sp. z o.o.,
80-831 Gdańsk, ul. Długa 81/83

orzekam

udzieleniu Panu ██████████ zezwolenia na pobyt czasowy i pracę na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej od dnia 8.09.2014r. do dnia 7.09.2017r.

w celu wykonywania pracy

dla i na rzecz: ██████████ na stanowisku: kierownik działu sprzedaży, na podstawie umowy o pracę, w wymiarze czasu: cały etat, za wynagrodzeniem nie niższym niż 3000 zł brutto miesięcznie.

Odstępuję od uzasadnienia decyzji, bowiem uwzględniła ona w całości żądanie Wnioskodawcy (art. 107 § 4 kpa).

Decyzję wydaje właściwy wojewoda na wniosek cudzoziemca (odmiennie niż zezwolenie).

Decyzja na warunkach ogólnych zezwala na wykonywanie pracy dla i na rzecz podmiotu wskazanego w decyzji.

Decyzja wojewody zezwalająca na pobyt czasowy i pracę na terytorium RP – warunki ogólne

Pana [REDAKTOWANE] – obywatela Rosji, ur. 30.08.1979r., legitymującego się paszportem 73 0778605, ważnym do dnia 17.11.2020r.
o udzielenie zezwolenia na pobyt czasowy i pracę na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w celu wykonywania pracy na rzecz KMS FOOD sp. z o.o.,
80-831 Gdańsk, ul. Długa 81/83

o r z e k a m

udzieleniu Panu [REDAKTOWANE] zezwolenia na pobyt czasowy i pracę na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej od dnia 8.09.2014r. do dnia 7.09.2017r.

w celu wykonywania pracy

dla i na rzecz: [REDAKTOWANE] na stanowisku: kierownik działu sprzedaży, na podstawie umowy o pracę, w wymiarze czasu: cały etat, za wynagrodzeniem nie niższym niż 3000 zł brutto miesięcznie.

Decyzja wojewody zezwalająca na pobyt czasowy i pracę na terytorium RP – np. student (s. stacjonarne)

DECYZJA

Na podstawie art. 104 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (j.t. Dz.U. z 2016 r., poz. 23), art. 144 ust. 1, art. 104, art. 98 oraz art. 109 ust. 1 ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach (Dz.U. z 2013 r., poz. 1650, sprostowanie Dz.U. z 2014 r., poz. 463, Dz.U. z 2014 r., poz. 1004, Dz.U. z 2015 r., poz. 1274, Dz.U. z 2015 r., poz. 1607, Dz.U. z 2015 r., poz. 1767, Dz.U. z 2016 r., poz. 65, Dz.U. z 2016 r., poz. 904)

po rozpatrzeniu wniosku

Pana ██████████ – obywatela Meksyku,
ur. ██████████ r.,
legitymującego się paszportem ██████████ ważnym do dnia 23 listopada 2019 r.
w sprawie o udzielenie zezwolenia na pobyt czasowy

orzekam

o udzieleniu Panu ██████████
zezwoleń na pobyt czasowy na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej ważnego
do dnia 30 grudnia 2018 r.

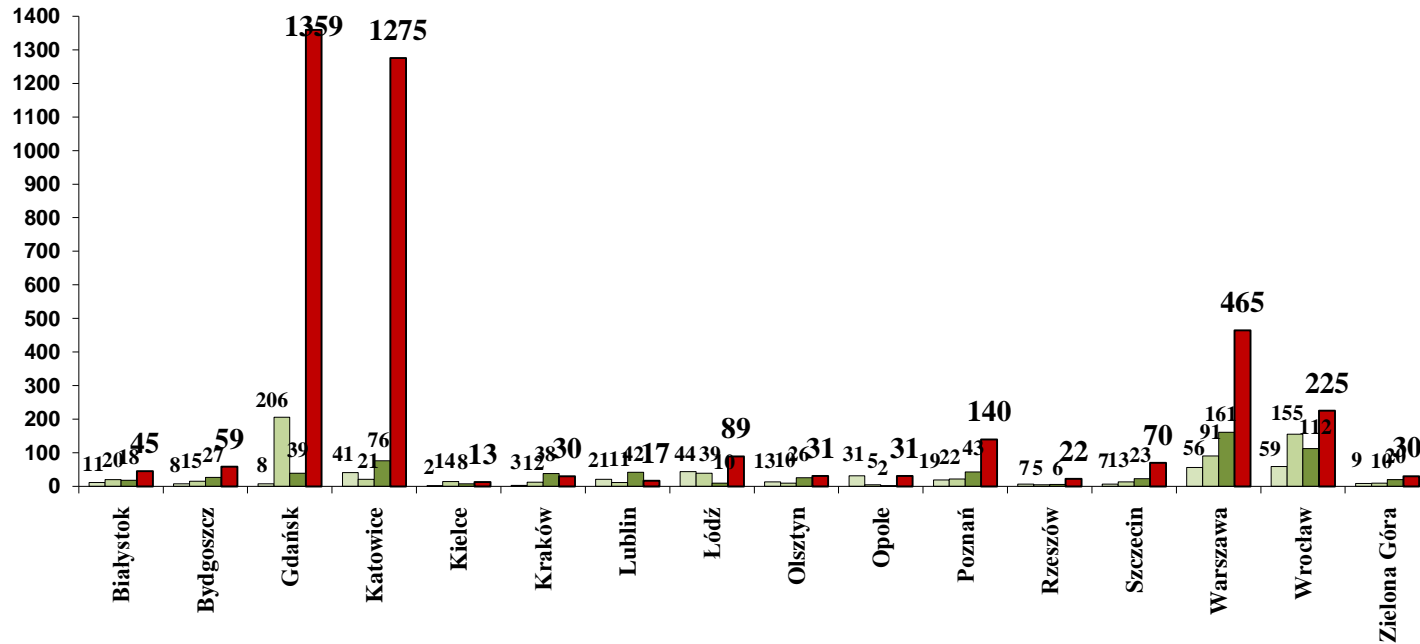
Otrzymują:

1. Pan ██████████
ul. ██████████
61-702 Sopot
2. ██████████

W tym przypadku
cudzoziemiec może
pracować w dowolnym
podmiocie.

To może
wskazywać, że
chodzi o
studenta

Cudzoziemcy, którzy nielegalnie wykonywali pracę – T 014 w latach 2013-2015 i styczeń – wrzesień 2016

Wyniki kontroli legalności zatrudnienia cudzoziemców

W latach 2007-2017 inspektorzy pracy przeprowadzili łącznie **25,3 tys. kontroli** dotyczących problematyki legalności zatrudnienia i wykonywania pracy przez cudzoziemców, którymi objęto **168 tys. cudzoziemców**.

Naruszenia prawa stwierdzono **w blisko połowie podmiotów objętych kontrolą**, przy czym nielegalne wykonywanie pracy przez cudzoziemców ujawniono w ponad 3 tys. podmiotach, tj. w 15% skontrolowanych zakładów.

Inspektorzy pracy wykazali nielegalne zatrudnienie i wykonywanie pracy łącznie przez **14 146 obcokrajowców (8% objętych kontrolą)**.

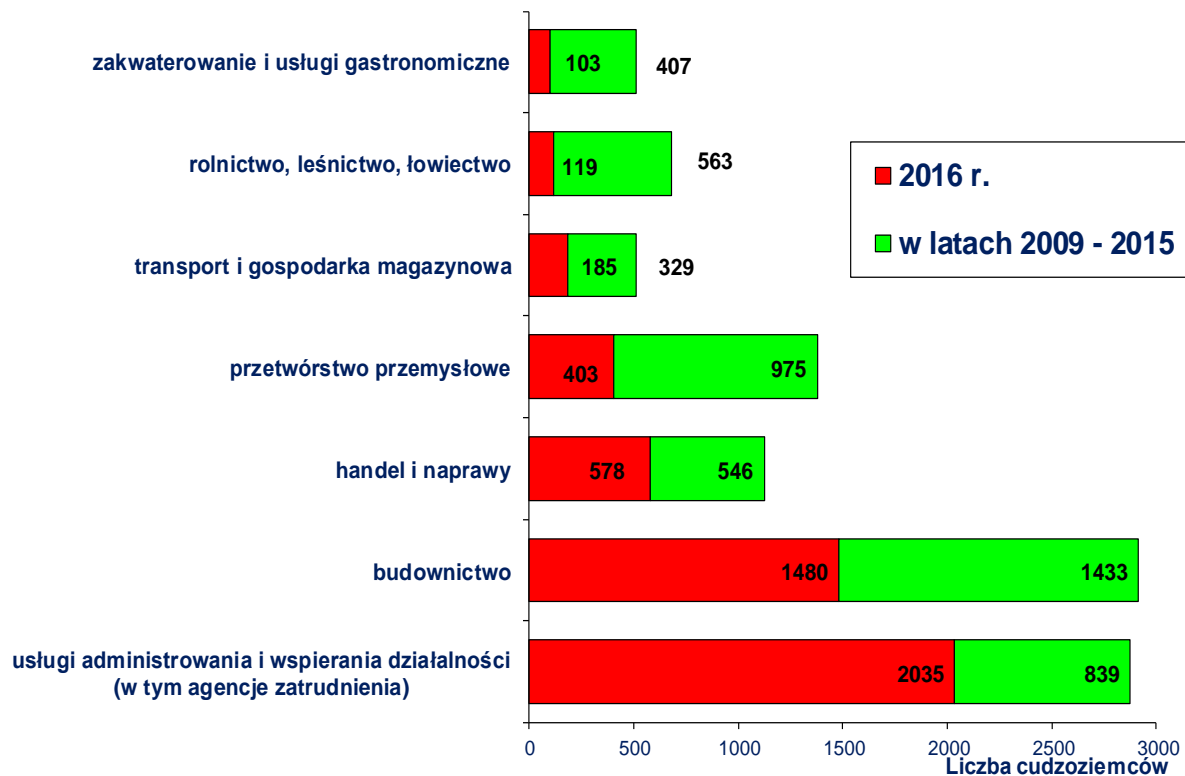
Największą grupę nielegalnie zatrudnionych cudzoziemców stanowili **obywatele Ukrainy – 11 652 osób (82% wszystkich ujawnionych przypadków)**.

W dalszej kolejności obywatele: Chin – 305, Białorusi – 285, Wietnamu – 222 oraz Mołdawii – 177.

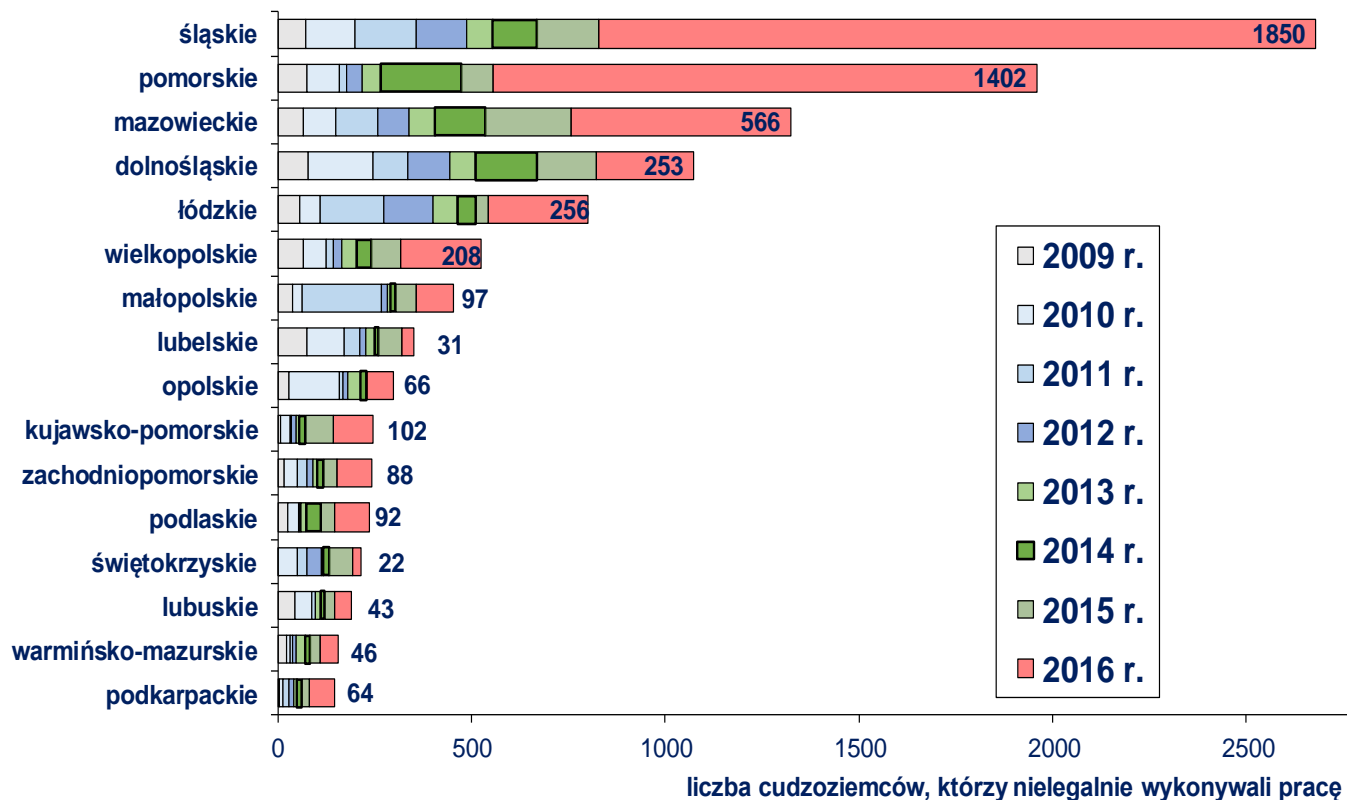
Cudzoziemcy nielegalnie wykonujący pracę w latach 2007-2016 – według obywatelstwa

Państwo	Liczba cudzoziemców, którym powierzono nielegalne wykonywanie pracy										
	ogółem 2007-2016	2016 r.	2015 r.	2014 r.	2013 r.	2012 r.	2011 r.	2010 r.	2009 r.	2008 r.	2007 r.
Ukraina	9204	4982	989	776	357	445	513	618	332	87	105
Chiny	302	3	2	9	16	34	59	77	58	33	11
Wietnam	222	12	6	10	20	25	33	31	27	42	16
Białoruś	207	54	17	10	12	4	11	17	46	12	24
Macedonia	162	-	-	-	-	-	162	-	-	-	-
Moldawia	151	27	2	4	5	11	5	27	14	50	6
Rosja	106	10	17	2	11	8	-	7	2	11	38
Republika Korei (Korea Płd.)	102	1	5	4	1	26	28	6	6	10	15
Uzbekistan	102	54	4	6	1	3	1	27	2	4	-
Filipiny	100	3	-	-	-	4	-	64	29	-	-
Turcja	80	2	6	5	6	5	18	9	17	10	2
KRL-D (Korea Płn.)	77	-	10	-	29	7	1	30	-	-	-
Indie	67	2	1	4	7	7	2	4	34	1	5
Armenia	58	7	8	3	5	1	3	13	9	6	3
Nepal	49	3	-	1	3	1	5	21	15	-	-
Tajlandia	41	2	-	4	3	-	4	7	21	-	-
Chorwacja	38	-	-	-	-	34	-	-	-	2	2
Serbia	36	-	31	-	2	2	1	-	-	-	-
Bangladesz	30	-	-	-	1	1	4	19	5	-	-
Pozostale	435	24	24	35	44	26	51	34	80	75	42

Cudzoziemcy nielegalnie wykonujący pracę – według wybranych sekcji PKD

Liczba cudzoziemców, którzy nielegalnie wykonywali pracę – według województw

Wyniki kontroli legalności zatrudnienia cudzoziemców – cd.

Najczęściej stwierdzaną nieprawidłowością był **brak wymaganego zezwolenia na pracę** (87% cudzoziemców, którym wykazano nielegalnie świadczących pracę). W dalszej kolejności stwierdzano brak sporządzenia na piśmie umowy o pracę lub umowy cywilnoprawnej (17%). Przypadki nielegalnego pobytu lub gdy podstawa pobytu nie uprawniała do wykonywania pracy dotyczyły 6% cudzoziemców.

Oprócz problematyki legalności zatrudnienia i wykonywania pracy przez cudzoziemców PIP kładzie także nacisk na ochronę przestrzegania ich **praw pracowniczych**. Naruszenia przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy stwierdzano w co trzecim kontrolowanym podmiocie. W zakresie prawnej ochrony pracy nieprawidłowości wykazano w co szóstym podmiocie.

Wyniki kontroli legalności zatrudnienia cudzoziemców – cd.

Ujawniono **10,2 tys. wykroczeń**, które zostały popełnione przez pracodawców i cudzoziemców wykonujących pracę (1,2 tys. mandatów karnych, 2,8 tys. wniosków o ukaranie, 2,3 tys. środków oddziaływania wychowawczego).

W latach 2007-2017 w **5,6 tys. przypadkach zawiadomiono** właściwe organy o naruszeniach przepisów w zakresie legalności zatrudnienia, w tym do wojewodów skierowano ponad 2 tys., a do Straży Granicznej 1,9 tys. powiadomień o przypadkach nielegalnego wykonywania pracy.

Ponadto inspektorzy pracy przeprowadzili łącznie **1124 wspólne** kontrole ze Strażą Graniczną oraz 404 kontrole na wniosek tej formacji.

Powierzanie pracy w „szarej strefie” – konsekwencje

❑ konsekwencje dla budżetu:

- budżet państwa nie uzyskuje części należnych danin z tytułu podatków i składek,
- naruszane są zasady uczciwej konkurencji skutkujące dumpingiem socjalnym,

❑ konsekwencje dla pracujących:

- pracujący „na czarno” nie są objęci dostateczną ochroną przed nadużyciami;
- nie korzystają w pełni z uprawnień dotyczących zabezpieczenia społecznego, gwarantowanych osobom, za które odprowadzane są składki ZUS.

Praca nieformalna – korzyści

❑ dla pracodawców:

- obniżenie kosztów prowadzonej działalności,
- brak konieczności respektowania przepisów prawa pracy,
- brak konieczności zapewnienia pracującym bezpiecznych i higienicznych warunków pracy,
- możliwość dostosowania poziomu zatrudnienia do aktualnych potrzeb firmy.

❑ dla pracujących:

- szansa na zatrudnienie i uzyskiwanie dochodu z pracy,
- możliwość uzyskania wyższego wynagrodzenia niż przy zatrudnieniu formalnym,
- możliwość jednoczesnego korzystania z pomocy (zasiłków dla bezrobotnych, świadczeń z pomocy społecznej, świadczeń socjalnych, etc.) których przyznanie uzależnione jest od kryterium dochodowego.

Przyczyny nieprawidłowości - cudzoziemcy

Według pracodawców:

- **przewlekłość** postępowań legalizujących pobyt i pracę;
- duża **liczba trudnych i zmieniających się** przepisów;
- brak **zainteresowania** cudzoziemców podjęciem legalnego zatrudnienia - chęć osiągnięcia doraźnych dochodów w krótkich okresach;
- czasowy pobyt cudzoziemców na terytorium Polski i **nieopłacalność inwestowania** w nich poprzez zatrudnianie w ramach umowy o pracę.

Według inspektorów pracy:

- dążenie przedsiębiorców do **maksymalizacji zysków**;
- wykorzystywanie **trudnej sytuacji na rynku pracy**;
- chęć uniknięcia **formalności**;
- niedostateczna **znajomość przepisów prawa**;
- daleko **większe korzyści** niż ewentualne straty związane z ryzykiem braku odpowiedniej siły roboczej, **nieporównanie większe** niż ewentualne kary;
- świadome i **celowe** naruszanie przepisów – pracodawcy wliczają zapłatę niewysokiej ciągle grzywny w ryzyko prowadzonej działalności

Podsumowanie 10 – letniej „walki” z nielegalnym zatrudnieniem

- sama Państwowa Inspekcja Pracy poprzez swoją działalność **nie jest w stanie w istotny sposób zmniejszyć** skali zjawiska nielegalnego zatrudnienia ani **też usunąć jego przyczyn.**
- Remedium na patologię nielegalnego zatrudnienia, **nie mogą być tylko** – choćby w **zwiększonej liczbie** – kontrole inspektorów pracy.

Wnioski i rekomendacje

wyraźne określenia polityki państwa w zakresie ograniczania „szarej strefy”

wprowadzenia kompleksowych instrumentów zwalczania nielegalnego zatrudnienia

współdziałanie organów nadzoru i kontroli

zmiany legislacyjne ograniczające możliwość powierzania pracy w sposób nielegalny

prowadzenie zakrojonej na szeroką skalę działalności edukacyjnej i informacyjnej

Postulowane przez PIP zmiany w sferze legislacyjnej

- ustanowienie obowiązku zgłaszania osób wykonujących pracę do ubezpieczenia społecznego **przed rozpoczęciem pracy**
- wprowadzenie obowiązku opłacania składek na ubezpieczenie społeczne **od wszystkich odpłatnych umów cywilnoprawnych**, z jednoczesnym ustanowieniem obowiązku zawierania tych umów **na piśmie**
- stworzenie odrębnej *ustawy o zwalczaniu nielegalnego zatrudnienia*
- podwyższenie **sankcji** za powierzenie pracy z naruszeniem obowiązujących przepisów - wysokość sankcji za naruszenie prawa powinna być uzależniona od liczby osób pracujących nielegalnie
- umożliwienie inspektorom przeprowadzania udokumentowanych czynności **rozpoznawczych** poprzedzających kontrole
- wprowadzenie **domniemania** istnienia stosunku pracy

Postulowane przez PIP zmiany w sferze legislacyjnej

- zapewnienie inspektorom Państwowej Inspekcji Pracy dostępu **w trybie online** do danych zawartych w rejestrach:
  - Zakładu Ubezpieczeń Społecznych – w zakresie danych dotyczących zgłaszania do ubezpieczenia społecznego oraz płatników składek,
  - Powszechnego Elektronicznego Systemu Ewidencji Ludności (RCI PESEL),
  - bezrobotnych;
- stworzenie **systemu współdziałania** służb i instytucji, których kompetencje obejmują zagadnienia pracownicze, w tym współpracę z Zakładem Ubezpieczeń Społecznych i Krajową Administracją Skarbową, w szczególności w zakresie sprawnej wymiany informacji

Postulowane przez PIP zmiany w sferze legislacyjnej

Najważniejszym zagadnieniem wymagającym uporządkowania i działań naprawczych, jest uproszczony system zatrudniania cudzoziemców na podstawie **oświadczeń rejestrowanych w powiatowych urzędach pracy**.

Państwowa Inspekcja Pracy od lat postuluje ponadto:

- dostęp PIP do prowadzonych **baz danych** o cudzoziemcach;
- podwyższenie **sankcji** za powierzenie nielegalnej pracy cudzoziemcowi;
- stworzenie systemowych mechanizmów pozwalających na **koordynację działań** różnych urzędów i instytucji w przypadku stwierdzenia naruszeń przepisów;
- zwiększenie poziomu ochrony cudzoziemców wykonujących pracę na podstawie umów cywilnoprawnych, w szczególności umów o dzieło poprzez wprowadzenie przepisów ograniczających zatrudnianie cudzoziemców tylko do umów o pracę oraz umów cywilnoprawnych, do których stosuje się **obowiązek ubezpieczenia społecznego** (w tym wypadkowego).

Wypracowanie w powszechnej świadomości

***...warto zatrudniać i pracować legalnie,
a powierzanie i wykonywanie pracy
z naruszeniem obowiązujących przepisów
jest nieopłacalne...***

Dla ograniczenia skali nielegalnego powierzania pracy niezbędne jest prowadzenie zakrojonej na **szerszą skalę działalności edukacyjnej i informacyjnej**, skierowanej do pracodawców i pracobiorców, co też organ czyni poprzez prewencję i akcję „Pracuje legalnie”.

Zasadnicze różnice:

Zezwolenia na pracę (A, B, C, D,E)

- Wojewoda
- „nie-sezonowe” podklasy działalności
- do 3 lat
- wpłata za rozpatrzenie wniosku (50 zł, 100 zł, 200 zł)

Zezwolenia na pracę SEZONOWĄ (S)

- Starosta (PUP)
- „sezonowe” podklasy działalności
- **9 miesięcy w roku kalendarzowym;**
- wpłata za rozpatrzenie wniosku (30 zł)
- Decyzja po wjeździe cudzoziemca i przedstawieniu dokumentów (ale legalna praca „w procedurze”)

„nowe” OŚWIADCZENIA

- **Starosta (PUP)**
- obywatele 6 państw
- **podklasy działalności „nie-sezonowe”;**
- **wpłata za rozpatrzenie wniosku**
- 6 miesięcy w ciągu 12 miesięcy

- **Odmowa, gdy dla pozoru**
odmowa w trybie decyzji administracyjnej
- obowiązek informacyjny w dniu podjęcia pracy

- **Praca uznana za legalną w oczekiwaniu na decyzję o zezwolenie na pracę – jeśli na podstawie umowy o pracę co najmniej 3 miesiące (i potem)**

Zezwolenia na pracę SEZONOWĄ

- **Starosta (PUP)**
- obywatele wszystkich PT, ale ułatwienia dla obywateli 6 państw „oświadczeniowych”
- **podklasy działalności „sezonowe”;**
- **wpłata za rozpatrzenie wniosku**
- **9 miesięcy w roku kalendarzowym;**
- porównywalne wynagrodzenie, karalność, tzw. test rynku pracy (nie dot. UA +5)

- **Odmowa, gdy dla pozoru**

- Decyzja po wjeździe cudzoziemca (ale **uznanie pracy za legalną po przedstawieniu PUP wymaganych dokumentów**)
- **Możliwość wykonywania każdej pracy sezonowej**
- **Możliwość wykonywania innej pracy do 30 dni (UA+5), z wyjątkiem APT**
- **Praca uznana za legalną w oczekiwaniu na decyzję o przedłużeniu zezwolenia na pracę sezonową**

Dziękuję za uwagę!

Izabela Struczyńska

**Okręgowy Inspektorat Pracy
w Gdańsku**

Sekcja Prawna

e-mail: izabela.struczynska@gdansk.pip.gov.pl